

ÇOCUKLARIN EVLAT EDİNİLMESİNE DAİR GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİ'NE DAİR

Alper Can AYKAÇ*

27 Kasım 2008 tarihinde imzaya açılan 2008 Sözleşmesi, çocukların evlat edinilmesine dair Avrupa Konseyi'nin bağlayıcı nitelik taşıyan ilk düzenlemesi değildir. Bu konudaki ilk sözleşmesi 24 Nisan 1967 tarihinde imzaya açılmış olup 26 Nisan 1968 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Avrupa Konseyi'nin neden bir sözleşmeyi gözden geçirip yenileme ihtiyacı duyduğuna yönelik kısaca bir açıklama yapmak önemli olabilir. Bu kısa ön bilgi, çocukların evlat edinilmesine yönelik tarihi gelişimine ve 2008 Sözleşmesi'nin önemli noktalarına değinerek bu konuya ışık tutmayı amaçlar. Ayrıca kapsamlı bir açıklama yapmaktan kaçınılarak; yalnızca ilgili konunun tartışılmasını ve Türk Hukuku ile karşılaştırılmasını teşvik etmeye yönelik bir altyapı oluşturma amacı benimsenmiştir.

1967 Sözleşmesi

1967 Sözleşmesi bu konuda Avrupa Konseyi'nin ilk bağlayıcı metni olması bakımından önemlidir. 18 ülkede yürürlüğe girmiş, bunun yanı sıra 3 devlet de imzalamış fakat onaylamamıştır. Tüm üye devletlerdeki evlat edinme hükümlerinde asgarî birlik sağlamayı amaçlayan 1967 Sözleşmesi, zamanla güncelliğini yitirmiş, İsveç'in 2003 yılında ve Birleşik Krallık'ın 2005 yılında sözleşmeden çıkmasına neden olmuş ve ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") içtihatları ile uyumsuz hale gelmiştir.

Sözleşme'nin değiştirilmesine yönelik teklifler değerlendirilirken Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı'nın çalışmasının beklenme-

* Av., Eskişehir Barosu.

si düşünülmüştür. 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi çocukların çıkarlarının üstün tutulması, yerindelik, çocukların kaçırılması; satılması ve ticaretinin önlenmesi, evlatlık işleminin diğer ülkelerde kendiliğinden tanınması, ülkeler arası işbirliği gibi ilkelere barındırmaktadır. 1967 Sözleşmesi'nin yenilenmesi çalışmasında, diğer bir deyişle 2008 Sözleşmesi'nin hazırlanmasında, 1993 Lahey Sözleşmesi'nde tanınan ilkeler göz önünde tutulmuştur.

Türkiye ise 1967 Sözleşmesi'ni imzalamadığı için bu sözleşmeyle bağlı değildir. Ancak 1993 Lahey Sözleşmesi'ni 5 Aralık 2001 tarihinde imzalamış ve 27 Mayıs 2004 tarihinde onaylamıştır. 2008 Sözleşmesi'ni de henüz imzalamamıştır.

2008 Sözleşmesi

Yeni sözleşmede uygun bir evlat edinme için asıl olan tek bir ilke tanınmıştır, o da çocuğun çıkarlarının üstün tutulmasıdır (m. 4). Ancak bu ilke tek başına yeterli olamayabilir. Bu nedenle diğer ilkeler bu asıl ilkenin tamamlayıcısı durumundadır. 1967 Sözleşmesi'nde ise tüm ilkeler asıl olarak kabul edilmiştir.

Sözleşme kapsamı 1. madde ile daraltılmıştır. Buna göre sözleşme, 18 yaşın altında, hiç evlenmemiş, hiç kayıtlı partnerliğe girmemiş ve reşit olmamış bir çocuğun evlat edinilmesine ve bu çocuğun soy bağının kurulmasına yönelik sorunlara uygulanabilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ("AİHS") uygulaması uyarınca üzerinde titizlikle durulan ayrımcılık yasağının bir sonucu olarak, evlilik dışı doğan çocuklara karışı ayrımcılık yapılamayacağı tanınmıştır.

Evlat edinme işleminin geçerliliğini sağlayacak (m. 3) onaylama işlemi için "*yetkili makam*"ın iç hukuk tarafından belirlenmesi ve bunun Avrupa Konseyi'ne bildirilmesi gerekmektedir (m. 2). Bu yetkili makam idari ya da yargısal bir kurum olabilir. Ayrıca biri evlat edinmenin maddi önkoşullarını diğeri ise şekli önkoşullarını denetlemek üzere iki ayrı kurum da belirlenebilir. Yetkili makam evlat edinmenin uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla 10. maddede açıkça belirlenen konularda ilk soruşturma yapmakla görevli ve yetkilidir. Ayrıca yetkili makam ilk soruşturmayı aydınlatacağını düşündüğü konularda da bilgi toplayabilir. Bu soruşturmaları gerçekleştirmek için yetkili

makam tarafından eğitilmiş sosyal görevliler atanır. Bununla birlikte evlatlık kararının iptali de yetkili makama aittir. Çocuğun ergenlik yaşına varmasından önceki iptal nedenlerinin ciddi nitelikte olması gerekir (m. 14).

Evlat edinmeye yönelik rızanın alınması konusunda 5. madde ayrıntılı bir hüküm getirmektedir. Ana ya da babanın rızası, evlat edinmenin eşinin rızası ve ayrıca evlat edinilenin sezgin olması durumunda onun da rızası gereklidir (m. 5). Rıza vermenin şekli koşullarının sözleşme tarafından belirlenmesine rağmen, rızanın geri alınışında takdir taraf devletlerin iç hukukuna bırakılmıştır. Yetkili makamın yetkilerinin birçok yerde geniş olmasının yanı sıra, rızadan muafiyet tanımaya yönelik yetkisi de daraltılmıştır (m. 5/3).

AİHM içtihatlarının ve 1993 Lahey Sözleşmesi'nin doğurduğu ilkelerin sonucu olarak çocukların evlat edinme işlemindeki yasal statüleri ve etkileri 1967 Sözleşmesi'ne oranla daha güçlü bir hale getirilmeye çalışılmıştır. 5. madde uyarınca sezgin küçüklerin rızasının önkoşul olarak tanınmasının yanı sıra, rızanın zorunlu olmadığı durumlarda çocuğun bilgilendirilmesi ve çocuğun görüşünün alınması gerekir (m. 6).

Ayrıca taraf devlet kendi iç hukukunda çocuğun çıkarlarını korumak için evlat edinmenin onaylanmasından önce yetkili makam aracılığıyla evlat edinenleri belirli bir deneme süresine tabi tutan düzenlemeler getirebilir (m. 19)

Yine ayrımcılık yasağı konusuna verilen önem ve evlilik kurumunun ahlaki değerlerine verilen önem arasındaki dengeyi kurmak amacıyla eşcinsel evlilikteki ve kayıtlı partnerlikteki, eşcinsel ve zıtcinsel sabit ilişkilerdeki evlat edinme haklarının tanınması taraf devletlerin takdirine bırakılmıştır (m. 7). Üye devletlerin büyük bir bölümü eşcinsellere, ya kayıtlı partnerlik ya da evlilik hakkı tanımak yolu ile, evlilikten doğan bazı sosyal ve medeni hakları da tanımaktadır. Bu nedenle bu tür kurumları kendi ülkesinde düzenleyen devletlerdeki eşcinsel ya da zıtcinsel evlilik veya kayıtlı birlikteliklerin durumu devletlere takdir yetkisi tanınarak açıklığa kavuşturulmuştur. 1967 Sözleşmesi'nde ise eşcinsellerin durumu kapsamamıştı.

2008 Sözleşmesi bir çocuğun yalnızca tek bir evlat edinen aileye mensup olması ilkesinden yola çıkarak evlat edinilen çocuğun sonradan tekrar evlat edinilmesi olanağını belirli koşullara bağlamak yoluyla

la sınırlı tutmuştur (m.8).

Evlat edinenin en düşük yaş sınırı 18 ila 30 arasında olmak kaydıyla taraf devletin takdirine bırakılmıştır. Bu yaş aralığı 1967 Sözleşmesi'nde 21 ila 35 yaşlarıdır. Her iki sözleşme de en yüksek yaş sınırını tanımlamamıştır ve 2008 Sözleşmesi'nde tercihen evlat edinen ve edinilen kişiler arasındaki yaş farkının en az 16 olmasını öngörmüştür (m. 9).

Evlat edinilen çocuğun soyadı, yeni ve eski ailesi ile ilişkisi gibi konularda evlatlığın sonuçlarına ve etkilerine ilişkin düzenlemeler de bulunmaktadır (m. 11). Sözleşme'nin ilgilendiği tam evlat edinme durumunda çocuğun asıl ailesi ile tüm yasal bağları sona erer. Evlat edinenin asıl ailesinin bireyleri ile evlat edindiği çocuk arasında hiçbir yasal ayırım bulunmamaktadır. Bununla birlikte taraf devletler daha az etkilere sahip evlat edinme yollarını düzenleyebilmektedirler.

Evlat edinen çocuğun vatansız kalmasını engellemek amacıyla Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesi hükümleri ile uyumlu bazı önlemler de getirilmiştir (m. 12).

Evlat edinme işleminin taraflarından kime hangi bilgilerin açıklanacağı hassas bir denge ile düzenlenmesi gereken ayrı bir konudur. AİHM önündeki *Odièvre / Fransa* davası çocukken evlat edinilen bir kişinin asıl ailesinin kim olduğunu sosyal hizmetler kurumundan öğrenmesine yönelik talebinin, evlat edinme işlemi sırasında asıl ailesinin kimliklerini gizli tutmak istemeleri nedeniyle reddedilmesine ilişkindir. Her ne kadar bu davada ret kararı insan haklarına ve özellikle aile ve özel yaşam hakkına (AİHS m. 8) aykırı bulunmamış olsa da, bu konuda taraflar arasındaki dengenin çok kırılğan olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle AİHM içtihatları dikkate alınarak daha ayrıntılı düzenlemeler getirilmiştir (m. 22). Buna göre yetkili makam bundan böyle somut olaya göre değerlendirme yapabilecektir.

Bu ayki sayıda yer alan 2008 Sözleşmesi'nin yanı sıra aşağıdaki bağlantıları kullanarak konu ile ilgili diğer metinlere ulaşabilirsiniz:

1967 Sözleşmesi ve 2008 Sözleşmesi'nin asıl metinleri ve açıklayıcı raporları:

<http://conventions.coe.int>

1993 Lahey Sözleşmesi:

<http://www.hcch.net>

**ÇOCUKLARIN EVLAT EDİNİLMESİNE DAİR
AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİ
(Gözden Geçirilmiş)**

Strasbourg, 27.XI.2008

Çeviren: Alper Can AYKAÇ

Başlangıç

Avrupa Konseyi üye Devletleri ve Sözleşme'ye katılan diğer imzacı devletler,

Avrupa Konseyi'nin hedefinin, kendi üyelerinin ortak mirası olan idealleri ve ilkeleri korumak ve gerçekleştirmek amacıyla, kendi üyeleri arasında daha büyük bir birliğe ulaşmak olduğunu düşünerek;

Avrupa Konseyi'nin bütün üye devletlerin hukuklarında çocukların evlat edinilmesi kurumunun varolmasına rağmen, bu ülkelerde evlat edinmeyi yönetmesi gereken ilkelere ilişkin farklı görüşlerin ve evlat edinme usullerinde ve evlat edinmenin yasal sonuçlarında farklılıkların bulunduğunu düşünerek;

20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni ve bunun 21. maddesini değerlendirmeye alarak;

29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi'ni değerlendirmeye alarak;

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin "*Uluslararası evlat edinme: çocuk haklarına saygı göstermek*" hakkındaki 1443 (2000) no.lu Tavsiye'sinin içeriğine; ve velayetin kurulmasına ve yasal sonuçlarına ilişkin ilkelere dair Avrupa Konseyi'nin Detaylı Rapor'una dikkat ederek;

Çocukların Evlat Edinilmesine Dair 1967 Avrupa Sözleşmesi'nin (ETS No. 58) bazı hükümlerinin güncelliğini yitirdiğini ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatına aykırı olduğunu tanıyarak;

Çocuk Haklarının Uygulanmasına Dair 25 Ocak 1996 tarihli Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 160) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatı aracılığıyla, çocukların kendilerini etkileyen aile yargılamalarına müdahil olmasının geliştirildiğini tanıyarak;

Son yıllarda bu alandaki ilgili gelişmeleri değerlendirmek suretiyle, çocukların evlat edinilmesine ilişkin ortaklaşa gözden geçirilen ilkerin ve uygulamaların kabul edilmesi sonucunda, ulusal hukuklardaki farklılıkların neden olduğu zorlukların azalacağını ve evlat edinilen çocukların çıkarlarının artacağını düşünerek;

Özellikle 1993 Lahey Sözleşmesi'ni tamamlayıcı etki sağlayan, çocukların evlat edinilmesi hakkında Avrupa Konseyi'ne ait uluslararası belgenin gözden geçirilmesi ihtiyacı konusunda ikna olarak;

En üstün tutulacak unsurun çocuğun çıkarı olduğunu tanıyarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

I. BÖLÜM - Sözleşme'nin Kapsamı ve ilkelerin uygulaması

1. Madde - Sözleşme'nin kapsamı

1. Bu Sözleşme, evlat edinen kişinin evlat edinme başvurusu sırasında, 18 yaşını tamamlayan, evliliği ve evlenmişliği olmayan, kayıtlı partnerliğe girmemiş ve girmişliği olmayan ve reşit olmayan çocuğa uygulanır

2. Bu Sözleşme, çocuk-ebeveyn ilişkisini kalıcı olarak doğuran yasal evlat edinme kurumlarını kapsar.

2. Madde - İlkelerin uygulaması

Taraf Devletlerin her biri, bu Sözleşme hükümleri ile kendi hukukunun uygunluğunu sağlamak için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır ve bu amaçla alınmış olan tedbirleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne bildirir.

II. BÖLÜM - Genel İlkeler

3. Madde - Evlat edinmenin geçerliliği

Evlat edinme, mahkeme ya da idari makam (bundan sonra "*yetkili makam*") olarak anılır) tarafından onaylanırsa geçerli olur.

4. Madde – Evlat edinme onayı

1. Evlat edinmenin çocuğun çıkarına olacağı kanıtlanmadıkça yetkili makam evlat edinmeyi onaylamaz.

2. Her bir olayda yetkili makam, çocuğa sabit ve uyumlu bir yuva sunmanın önemine özel bir özen gösterir.

5. Madde – Evlat edinmeye yönelik rızalar

1. Bu maddenin 2 ila 5. fıkraları kapsamında, en azından evlat edinmeye yönelik aşağıdaki rızalar verilmiş ve geri alınmamış olmadıkça, evlat edinme onaylanmaz:

a. ananın veya babanın rızası; ya da eğer rıza verecek ne ana ne de baba varsa, bunların yerine rıza vermeye ehil olan kişinin ya da kurumun rızası;

b. hukukça yeterli anlayışa sahip sayılan çocuğun rızası; hukukça öngörülen ve 14 yaştan fazla olmayan bir yaşı tamamlamayan çocuk, yeterli anlayışa sahip sayılır.

c. evlat edinenin eşinin ya da kayıtlı partnerinin rızası.

2. Evlat edinmek için rızaları gerekli olan kişiler, evlat edinmenin çocuğun asıl ailesi ile arasındaki yasal bağın yok olması sonucuna varıp varmayacağı hususu başta olmak üzere, rızalarının sonuçları hakkında gerekli ölçüde ve uygun biçimde bilgilendirilmelidirler. Rıza özgürce, gerekli yasal form içinde verilir ve yazılı olarak ifade edilir ya da açıklanır.

3. Yetkili makam, hukukça belirlenen ayırık durumlar dışında, 1. fıkradan anılan kişinin ya da kurumun rızasına muafiyet tanıyamaz veya rıza vermeyi reddetmesini geçersiz kılamaz. Ancak, geçerli bir rızayı ifade etmesini engelleyen ehliyetsizlikten ötürü mağdur olan çocuğun rızası muaf tutulabilir.

4. Eğer baba ya da ana, çocuğun velayet sorumluluğunu veya en azından evlat edinmeye yönelik rıza verme hakkını taşımıyorsa, hukuk bu kişinin rızasını almaya gerek olmadığını düzenleyebilir.

5. Çocuğunun evlat edinilmesine yönelik ananın rızası, doğumdan sonra altı aydan az olmamak kaydıyla hukukça öngörülebilir bir süreden sonra, ya da eğer böyle bir süre öngörülmemişse, yetkili ma-

kamın görüşüne göre, çocuk doğurmanın etkilerinden ananın yeterince arınması için gerekli bir süreden sonra verildiğinde geçerli olur

6. Bu Sözleşme kapsamında “baba” ve “ana” hukuka göre çocuğun ebeveynleri olan kişilere denir.

6. Madde – Çocuğun bilgilendirilmesi

5. maddenin 1. ve 3. fıkralarına göre çocuğun rızası gerekli değilse, çocuk, olabildiğince bilgilendirilir ve çocuğun görüşleri ve dilekleri olgunluk düzeyine göre değerlendirmeye alınır. Bu bilgilendirme çocuğun çıkarlarına açıkça aykırı ise muaf tutulabilir.

7. Madde – Evlat edinme koşulları

7. Hukuk, aşağıdaki kişiler tarafından çocuğun evlat edinilmesine izin verir:

- a. aşağıdaki koşullardan birini taşıyan farklı cinsiyetten iki kişi
 - i. birbirleriyle evli olmak ya da
 - ii. kayıtlı partnerlik gibi bir kurumda birlikte bulunmak;
- b. tek kişi

8. Devletler bu Sözleşme’nin kapsamına evli olan ya da kayıtlı partnerliğe birlikte girmiş olan eşcinsel çiftleri dâhil etmekte serbesttirler. Devletler, ayrıca bu Sözleşme’nin kapsamına sabit bir ilişki içerisinde birlikte yaşayan farklı cinsiyetten çiftleri ve eşcinsel çiftleri dâhil etmekte de serbesttirler.

8. Madde – Sonraki evlat edinme olanağı

Aşağıdaki koşulların birinin ya da birden fazlasının gerçekleştiği durumların dışında, hukuk evlat edinilen çocuğun sonradan tekrar evlat edinilmesine izin vermez:

- a. çocuğun, evlat edinenin eşi ya da kayıtlı partneri tarafından evlat edinilmesi durumunda;
- b. eski evlat edinen kişinin ölmesi durumunda;

- c. evlat edinmenin iptal edilmesi durumunda;
- d. eski evlat edinmenin sona ermiş olduğu ya da buradaki nedenlerle sona erdiği durumda;
- e. sonraki evlat edinmenin ciddi nedenlerle adil bulunması ve eski evlat edinmenin hukuka göre sona erdirilemediği durumda.

9. Madde – Evlat edinenin en düşük yaş sınırı

1. Çocuk, ancak evlat edinenin 18’den düşük ve 30’dan yüksek olmayan hukuk tarafından öngörüşmüş en düşük yaş sınırını tamamlar ise evlat edinilebilir. Çocuğun çıkarları için tercihen en az 16 yaş olmak üzere, evlat edinen ve çocuk arasında uygun bir yaş farkı bulunur.

2. Fakat hukuk çocuğun çıkarlarını göz önüne alarak, en düşük yaş sınırına ve yaş farkına ilişkin koşulu aşağıdaki durumlarda kaldırılmasına izin verebilir:

- a. evlat edinenin, çocuğun anasının ya da babasının eşi ya da kayıtlı partneri olması durumunda; ya da
- b. istisnai koşulların ortaya çıktığı durumlarda.

10. Madde – İlk soruşturma

3. Evlat edinen, çocuk ve ailesi hakkında uygun soruşturmalar yapılmadan, yetkili makam evlat edinmeyi onaylamaz. Bu soruşturmalar sırasında ve sonrasında veriler yalnızca mesleki gizliliğe ve kişisel veri korumasına ilişkin kurallara göre derlenebilir, işlenebilir ve iletilebilir.

4. Her bir olayda uygun kapsamdaki soruşturmalar, olabildiğince ve diğerlerinin arasında aşağıdaki konularla ilgilidir:

- a. evlat edinenin yuvası ve evhalkı ile çocuk yetiştirme yeterliliği başta olmak üzere, kişiliği, sağlığı ve sosyal çevresi;
- b. evlat edinenin, çocuğu evlat edinmeyi istemesinin nedeni;
- c. eşlerden ya da kayıtlı partnerlerden yalnızca birinin başvurması durumunda, diğerinin başvuruya katılmamasının nedeni;
- d. çocuğun ve evlat edinenin birbirine uygunluğu ve çocuğun ev-

lat edinenin bakımında kaldığı zaman aralığı;

e. çocuğun kişiliği, sağlığı ve sosyal çevresi ve, hukukun gerektirdiği herhangi bir sınırlamaya tabi olmak kaydıyla, altyapısı ve medeni durumu;

f. evlat edinenin ve çocuğun etnik, dini ve kültürel altyapısı.

5. Bu soruşturmalar, hukukun ya da yetkili makamın bu amaçla görevlendirdiği kişi ya da kurum tarafından gerçekleştirilir. Soruşturmalar, uygulanabilir ölçüde, hem eğitimleri hem de deneyimleri sonucu bu alanda nitelikli olan sosyal görevliler tarafından yerine getirilir.

6. Bu madde hükümleri, bu soruşturmaların kapsamına girsin ya da girmesin, yetkili makamın yardımcı olabileceğini düşündüğü herhangi bir bilgiyi ya da kanıtı toplama görevini ya da yetkisini etkilemez.

7. Evlat edinenin evlat edinmeye uygun ve elverişli olup olmadığına, ilgili kişilerin koşullarına ve niyetlerine ve çocuğun yerleşim yerinin uygunluğuna ilişkin soruşturmalar, çocuğun evlat edinilmesi amacıyla muhtemel evlat edinenin bakımına emanet edilmeden önce gerçekleştirilir.

11. Madde – Evlat edinmenin etkileri

1. Çocuk, evlat edinme işlemi üzerine, evlat edinen(ler)in ailesinin tam üyesi olur ve evlat edinen(ler) ve onun ya da onların ailesi bakımından, ebeveynliği yasal olarak kurulan evlat edinen(ler)in çocuğu olarak aynı hak ve yükümlülüklerle sahiptir. Evlat edinen(ler)in çocuğa karşı ebeveynlik sorumluluğu vardır. Evlat edinme çocuğun ana, baba ve asıl aile ile arasındaki yasal bağı sona erdirir.

2. Bununla birlikte eğer evlat edinilen çocuk evlat edinenin eşinin ya da kayıtlı olsun ya da olmasın partnerinin çocuğu ise, hukuk aksini öngörmedikçe bu eşin ya da partnerin bu çocukla ilgili hak ve yükümlülükleri devam eder.

3. Çocuğun asıl ailesi ile arasındaki yasal bağın sona ermesi bakımından, Taraf Devletler çocuğun soyadı ve evlenme ya da kayıtlı partnerliğe girme yasakları gibi konularda istisnalar tanıyabilir.

4. Taraf Devletler bu maddenin önceki paragraflarında belirtilen

etkilerden daha sınırlı etkilere sahip diğer evlat edinme biçimleri için düzenleme yapabilirler.

12. Madde – Evlat edinilen çocuğun vatandaşlığı

1. Taraf Devletler, çocuğun evlat edinenlerin birisinin vatandaşlığını kazanmasını kolaylaştırırlar.
2. Evlat edinmenin yol açabileceği vatandaşlığın kaybı, diğer bir vatandaşlığın kazanılması ya da bulundurulması koşuluna bağlanır.

13. Madde – Sınırlama yasağı

1. Aynı evlat edinen tarafından evlat edinilebilecek çocukların sayısı hukuk tarafından sınırlanamaz.
2. Çocuğu ya da çocuk yapma yetisi bulunan kişinin bu nedenle hukuk tarafından bir çocuğu evlat edinmekten alıkonamaz.

14. Madde – Evlat edinmenin geri alınması ve iptali

1. Evlat edinme, yalnızca yetkili makamın kararı ile geri alınabilir ya da iptal edilebilir. En üstün tutulacak unsur her zaman çocuğun çıkarıdır.
2. Evlat edinme, çocuğun ergenlik yaşına varmasından önce, hukukun izin verdiği ciddi nedenlerle geri alınabilir.
3. İptal başvurusu, hukukça öngörülen süre içinde yapılmalıdır.

15. Madde – Diğer Taraf Devlet’ten bilgi istemi

Bu Sözleşme’nin 4. ve 10. maddeleri uyarınca gerçekleştirilen soruşturmalar başka bir Taraf Devlet’in topraklarında yaşamış ya da yaşamakta olan kişi ile ilgili olduğu durumda, eğer bilgi istemi mevcutsa anılan Taraf Devlet istenen bilginin sağlanması için derhal çabalar. Her Devlet, bilgi isteminin gönderileceği bir ulusal makam belirler.

16. Madde – Ebeveynliğin kurulmasına yönelik yargılama

Muhtemel biyolojik baba ya da ana tarafından başlatılan ebeveynliğin kurulmasına ya da, böyle bir usul mevcutsa, analığın kurulmasına yönelik sürmekte olan bir yargılama sırasında, evlatlık işlemleri, uygun bulunduğu durumda, evlatlık işlemlerinin sonucunu beklemek için askıya alınır. Yetkili makamlar bu tür evlatlık işlemlerinde süratli davranırlar.

17. Madde – Haksız kazanç yasağı

Hiç kimse bir çocuğun evlat edinilmesi ile ilgili etkinlikten ötürü malî ya da diğer nitelikte haksız bir kazanç elde edemez.

18. Madde – Daha lehe koşullar

Taraf Devletler, evlat edinilen çocuğun daha lehine düzenlemeler getirme seçeneğine sahiptirler.

19. Madde – Deneme dönemi

Taraf Devletler, evlat edinmenin onaylanmasından önce, evlat edinme onaylanmış olsaydı gelecek ilişkilerinin nasıl olabileceğine ilişkin yetkili makam tarafından makul bir değerlendirme yapılması için yeterince uzun bir dönem boyunca çocuğun, evlat edinenin bakımına bırakılması koşulunu arayabilir. Bu bağlamda, en üstün tutulacak unsur çocuğun çıkarıdır.

20. Madde – Danışmanlık ve evlat edinme sonrası hizmetleri

Kamu makamları muhtemel evlat edinenlere, evlat edinenlere ve evlat edinilen çocuklara yardım ve tavsiye sunmak için evlat edinme danışmanlığının ve evlat edinme sonrası hizmetlerinin ilerlemesini ve düzenli işlemlerini sağlar.

21. Madde – Eğitim

Evlat edinme ile uğraşan sosyal görevliler, evlat edinmenin sosyal ve yasal yönleri üzerine uygun biçimde eğitilirler.

22. Madde – Bilgiye erişim ve bilgiyi açıklama

1. Çocuğun asıl ailesine, evlat edinenin kimliğini açıklamaksızın, evlat edinmenin tamamlanmasını sağlayacak hükümler getirilebilir.

2. Evlat edinme işlemlerinin *kamera ile* gerçekleştirilmesini gerektiren ya da buna izin veren hükümler getirilir.

3. Evlat edinen çocuk, asıl ailesine ilişkin yetkili makamlar tarafından tutulan bilgilere erişim olanağına sahip olur. Kimliğin açıklanmasına ilişkin çocuğun asıl ebeveynlerinin yasal hakkının bulunduğu durumda, yetkili makam çocuğun ve onun asıl ailesinin ilgili haklarını göz önünde tutarak, hukukun izin verdiği ölçüde, bu hakkı geçersiz kılıp kılmama ve kimlik bilgilerini açıklayıp açıklamama konularını belirleme yetkisine sahiptir.

4. Evlat edinen ve evlat edinilen çocuk, evlat edinilen çocuğun doğum tarihini ve yerini belirten ancak evlat edinme olayını ve çocuğun asıl ailesinin kimliğini ifşa etmeyen kamusal kayıtlardan çıkarılan bilgileri içeren bir belge alabilirler. Taraf Devletler bu Sözleşme'nin 11. maddesinin 4. fıkrasında anılan diğer evlat edinme biçimlerine bu hükmü uygulamamayı seçebilirler.

5. Kişinin kimliğini ve asıl ailesini bilme hakkını göz önünde tutarak, evlat edinmeye ilişkin bilgiler, evlat edinmenin kesinleştiği tarihten itibaren en az 50 yıl boyunca derlenir ve saklanır.

6. Bir kişinin evlat edinilip edinilmediğine ve eğer bu bilgi açıklanmışsa bu kişinin asıl ebeveynlerinin kimliklerine ilişkin bilginin, meşru çıkarı bulunmayan kişilerce her olayda öğrenilmesini engellemek suretiyle kamusal kayıtlar tutulur ve içerikleri çoğaltılır.

III. BÖLÜM - Son Hükümler

23. Madde – Sözleşme'nin etkileri

1. Taraf Devletler bakımından bu Sözleşme, 24 Nisan 1967 tarihinde imzaya açılan Çocukların Evlat Edinilmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin yerine geçer.

2. Mevcut Sözleşme'nin Taraf'ı ve mevcut Sözleşme'yi onaylamamış olan 1967 Sözleşmesi'nin Taraf'ı arasındaki ilişkilerde, 1967 Sözleşmesi'nin 14. maddesi uygulanmaya devam eder.

24. Madde – İmza, onay ve yürürlüğe giriş

1. Bu Sözleşme, Avrupa Konseyi üye Devletleri'nin, hazırlık aşamasına katılmış olup da üye olmayan Devletler'in imzalarına açıktır.

2. Bu Sözleşme onay, kabul veya uygun bulmaya tabidir. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'nde saklanır.

3. Bu Sözleşme, üç imzacının bu maddenin 2. fıkrasının hükümleri doğrultusunda Sözleşmeyle bağlı olma rızasını ifade ettiği tarihten sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

4. Bu Sözleşmeyle bağlı olma rızasını sonradan ifade eden, 1. fıkrada anılan herhangi bir Devlet ya da bakımından, Bu Sözleşme onay, kabul veya uygun bulma belgesinin tevdii tarihinden sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

25. Madde – Katılım

1. Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinin ardından Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Sözleşmenin Taraflarına danıştıktan sonra, Avrupa Konseyi üyesi olmayan ve Sözleşme'nin hazırlık aşamasında bulunmayan herhangi bir Devlet'i - Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20. maddesinin d bendinde öngörülen oyçokluğu ve de Bakanlar Komitesi'nde bulunmaya yetkili Sözleşmeciler Devletler'in temsilcilerinin oybirliği ile alınan karar sonucu - Sözleşme'ye katılması için davet edebilir.

2. Katılan devlet bakımından Sözleşme, katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne tevdii tarihten sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

26. Madde – Bölgesel uygulama

1. Herhangi bir Devlet imza tarihinde veya onay, kabul, uygun bulma ya da katılma belgesinin tevdii tarihinde, Sözleşme'nin uygulanacağı bölge veya bölgeleri belirtebilir.

2. Taraflardan herhangi biri, daha sonraki bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne göndereceği bildirge yolu ile, Sözleşme'nin uygulama alanını genişletmek için, uluslararası ilişkilerinden sorumlu

olduğu ya da adına yükümlülük üstlenmeye yetkili olduğu bölgede Sözleşme'nin uygulanmasını sağlayabilir. Bu bölge bakımından Sözleşme, bu bildirgenin Genel Sekreterlik'e tebliğ tarihinden sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne gönderilecek bir bildirim yolu ile, önceki iki fıkrada anılan bildirdgeler, bildirme içinde belirtilen bölge bakımından geri alınabilir. Bu geri alım, bildirim Genel Sekreterlik'e tebliğ tarihinden sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk gününde geçerlilik kazanır.

27. Madde – Çekinceler

1. 5. maddenin 1. fıkrasının b bendindeki, 7. maddenin 1. fıkrasının a.ii ve 1.b bentlerindeki ve 22. maddenin 3. fıkrasındaki hükümler hariç olmak üzere, bu Sözleşme'ye çekince konamaz.

2. Bir Devlet tarafından 1. fıkra uyarınca konan herhangi bir çekince, imza tarihinde ya da onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesinin tevdii tarihinde açıklanır.

3. Herhangi bir Devlet, tebliğ tarihinden itibaren geçerlilik kazanacak olan, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne gönderilecek bir bildirme yolu ile bir çekinceyi tamamen ya da kısmen geri alabilir.

28. Madde – Yetkili makamların bildirilmesi

Taraf Devletler'in her biri 15. madde uyarınca istemin gönderilebileceği yetkili makamın ismini ve adresini Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne bildirir.

29. Madde – Çıkma

1. Herhangi bir Taraf Devlet, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne göndereceği bildirim ile, her zaman Sözleşme'den çıkabilir.

2. Bu çıkma, bildirim Genel Sekreterlik'e tebliğ tarihinden sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk gününde geçerlilik kazanır.

30. Madde – Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği, Avrupa Konseyi üye Devletlerine, bu Sözleşme'nin hazırlık aşamasına katılan üye olmayan Devlet'e ve Sözleşme'ye katılmaya davet edilen herhangi bir Taraf Devlet'e ve Devlet'e şunları bildirir:

- a. herhangi bir imza;
- b. herhangi bir onay, kabul, uygun bulma ya da katılım belgesinin tevdii;
- c. 24. madde doğrultusunda bu Sözleşme'nin herhangi bir yürürlüğe giriş tarihi;
- d. 2. madde uyarınca alınan herhangi bir bildirim;
- e. 7. maddenin 2. fıkrasındaki ve 26. maddenin 2. ve 3. fıkrasındaki hükümler uyarınca alınan herhangi bir bildirge;
- f. 27. maddenin hükümleri uyarınca konan herhangi bir çekince ve çekincenin geri alımı;
- g. 28. maddenin hükümleri uyarınca alınan herhangi bir bildirim;
- h. 29. maddenin hükümleri uyarınca alınan herhangi bir bildirim ve çıkmanın geçerli olacağı tarih;
- i. bu Sözleşme ile ilgili herhangi bir yazı, bildirim ya da irtibat.

Aşağıda imzası bulunanlar, usulüne uygun biçimde yetkilendirilmiş olarak, bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

27 Kasım 2008 tarihinde Strasbourg'ta eşit ölçüde geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca olarak yazılan bu metinler, tek bir nüsha halinde Avrupa Konseyi arşivinde saklanır. Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği, Avrupa Konseyi üye Devletlerin her birine, bu Sözleşme'nin hazırlık aşamasına katılmış olup da üye olmayan her bir devlete ve bu Sözleşme'ye katılması için davet edilen herhangi bir devlete onaylı birer örnek iletilir.